

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292.
Ефективна економіка. 2026. № 2.
ISSN 2307-2105

Copyright © The Author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2026.2.19>

УДК: 657.42:338.43

М. В. Дубініна,

д. е. н., професор, завідувач кафедри обліку і оподаткування,

Миколаївський національний аграрний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3993-0622>

О. А. Подолянчук,

к. е. н., доцент, завідувачка кафедри обліку і оподаткування,

Вінницький національний аграрний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0234-8943>

ВПЛИВ ВАРІАТИВНОСТІ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ НА ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

M. Dubinina

*Doctor of Sciences in Economics, Professor, Head of the Department of
Accounting and Taxation, Mykolayiv National Agrarian University*

O. Podolianchuk,

PhD in Economics, Associate Professor,

Head of the Department of Accounting and Taxation,

Vinnitsia National Agrarian University

THE IMPACT OF ACCOUNTING POLICY VARIABILITY ON THE FORMATION OF FINANCIAL RESULTS OF AGRICULTURAL ENTERPRISES

Здійснено комплексний аналіз варіативності ключових елементів облікової політики та її впливу на формування фінансових результатів аграрних підприємств в умовах воєнного стану, порушення логістики й підвищеної цінової волатильності ресурсів. Обґрунтовано, що вибір альтернатив, передбачених НП(С)БО, змінює часовий профіль визнання доходів і витрат, структуру собівартості та показники прибутковості й ліквідності, що визначає інформативність фінансової звітності для інвесторів, кредиторів і менеджменту. Визначено найбільш чутливі елементи облікової політики для агросектору: оцінку біологічних активів і продукції, методи оцінки вибуття запасів, підходи до амортизації, формування резерву сумнівних боргів, а також правила визнання та капіталізації витрат. Окрему увагу приділено обліковому відображенню воєнних втрат, релокації та відновлення діяльності, з акцентом на умовах правомірного визнання компенсацій і ризиках завищення активів. Запропоновано систематизацію типових воєнних подій і відповідних варіантів облікового реагування для підвищення достовірності показників фінансового результату. Окреслено підходи до збалансування принципу обачності, податкових ризиків та вимог інвестиційної привабливості, а також напрями подальших досліджень, пов'язані з оцінюванням воєнних ризиків і зближенням облікових практик із міжнародними стандартами.

The article presents a comprehensive analysis of the variability of key elements of accounting policy and their impact on the formation of financial results of agricultural enterprises under conditions of martial law, disrupted logistics, and increased volatility of resource prices. It substantiates that the choice of accounting alternatives permitted by National Accounting Standards affects the timing of income and expense recognition, the cost structure, and indicators of profitability and liquidity, thereby determining the informational value of financial statements for investors, creditors, and management. The study identifies the most sensitive elements of accounting policy for the agricultural sector, including the

valuation of biological assets and agricultural products, inventory cost flow assumptions, depreciation methods, the formation of allowance for doubtful debts, as well as rules for expense recognition and capitalization.

Particular attention is devoted to accounting issues arising from wartime circumstances, such as the destruction or impairment of assets, enterprise relocation, and business recovery. The article emphasizes the conditions for lawful recognition of compensation receivables and highlights the risks associated with overstated assets and distorted financial results. A systematic classification of typical wartime economic events and corresponding accounting responses is proposed to enhance the reliability and comparability of financial reporting. The research outlines approaches to balancing the prudence principle, tax risk management, and investment attractiveness, and defines directions for further studies related to the assessment of wartime risks and the convergence of national accounting practices with international financial reporting standards in the context of post-war recovery and sustainable development of agricultural enterprises.

Ключові слова: *облік, фінансові результати, прибуток, витрати, фінансова звітність, облікова політика, аграрні підприємства, ризик-менеджмент, управління.*

Keywords: *accounting, financial results, profit, expenses, financial reporting, accounting policy, agricultural enterprises, risk management, management.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. У сучасних умовах господарювання, які у 2025 році характеризуються продовженням дії воєнного стану, порушенням логістичних ланцюгів і підвищеною волатильністю цін на ресурси, аграрний сектор зберігає системоутворююче значення для національної економіки. Забезпечення фінансової стійкості аграрних підприємств у цей період потребує не лише технологічної адаптації

виробництва, а й гнучкої системи фінансового управління, в якій визначальне місце посідає формування достовірних фінансових результатів.

Фінансовий результат діяльності аграрного підприємства є одним із базових індикаторів ефективності та слугує інформаційною основою для рішень широкого кола користувачів фінансової звітності – власників, управлінського персоналу, інвесторів, кредиторів і контролюючих органів. Водночас його величина визначається не лише параметрами виробництва та реалізації продукції, а й обраними підходами до бухгалтерського обліку, зокрема методами оцінки активів, визнання витрат і формування резервів.

Нормативне регулювання бухгалтерського обліку передбачає можливість вибору окремих принципів, методів і процедур, що в сукупності формують облікову політику підприємства. Застосування альтернативних облікових рішень за подібних господарських умов здатне зумовлювати відмінності у показниках прибутку або збитку, змінюючи часовий розподіл доходів і витрат між звітними періодами. У кризових умовах облікова політика набуває підвищеної управлінської значущості, оскільки впливає на прозорість фінансової інформації, податкові ризики та спроможність підприємства формувати ресурс для відновлення діяльності.

З огляду на зазначене актуалізується дослідження впливу конкретних елементів облікової політики на формування фінансових результатів аграрних підприємств. Особливої уваги потребує оцінка того, якою мірою професійне судження бухгалтера та вибір облікових альтернатив забезпечують достовірність показників фінансової звітності або, навпаки, створюють ризики їх викривлення, що безпосередньо пов'язано з рівнем економічної безпеки підприємств в умовах невизначеності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика формування та управління фінансовими результатами підприємств в умовах нестабільного економічного середовища є предметом активних наукових дискусій у вітчизняній літературі. Теоретико-методичні підходи до трактування сутності фінансових результатів і особливості їх відображення у фінансовій звітності

висвітлено у працях Т. О. Мулик та А. О. Стебловського [9], а також М. О. Сулими та А. А. Гвінсадзе [15], які розглядають прибуток як вагомий показник ефективності та підкреслюють значення управління доходами й витратами для забезпечення результативності діяльності.

Окремий напрям досліджень пов'язаний із розкриттям ролі облікової політики як інструменту управління. В. А. Замлинський, О. В. Волошина та С. В. Степаненко аргументують взаємозв'язок між якістю облікової політики та рівнем економічної безпеки підприємства [3]. Н. І. Коваль зі співавторами акцентують, що в сучасних умовах облікова політика посилює управлінську функцію та впливає на якість управлінських рішень [6]. Галузеві аспекти формування облікової політики в агросекторі з урахуванням сучасних викликів представлено у дослідженні Н. В. Міненкової [8].

Посилення форс-мажорних чинників у 2025 році актуалізувало наукові розвідки, спрямовані на облікове забезпечення відображення надзвичайних подій і воєнних втрат. Л. В. Коваль та О. А. Подолянчук [4; 11] аналізують формування показників фінансової звітності аграрних підприємств у надзвичайних умовах, зосереджуючи увагу на відображенні втрат і результатів діяльності під час війни. Проблемні аспекти обліку фінансових результатів у сучасному середовищі також розглядають Л. В. Коваль та Р. В. Резніченко [5]. Податкові ризики, пов'язані з вибором елементів облікової політики, і підходи до їх мінімізації висвітлено у праці О. В. Леги, Т. Б. Прийдак та Л. В. Яловеги [7].

Попри наявність розвиненої нормативної бази [10; 12; 13; 14] і значного масиву наукових публікацій, потребує подальшого опрацювання питання впливу варіативності конкретних елементів облікової політики на інвестиційну привабливість аграрних підприємств у реаліях 2025 року. Актуальним залишається обґрунтування практичних підходів до вибору облікових альтернатив, які забезпечують одночасно належний рівень достовірності фінансової звітності, прийнятність податкових ризиків і

задоволення інформаційних потреб інвесторів у період підвищеної невизначеності.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). З урахуванням актуальності проблематики та потреби її подальшого опрацювання в контексті сучасних умов господарювання, метою статті є дослідження впливу варіативності ключових елементів облікової політики на формування фінансових результатів аграрних підприємств, а також обґрунтування практичних рекомендацій щодо вибору облікових альтернатив, спрямованих на підвищення достовірності фінансової звітності, зміцнення економічної безпеки та підтримання інвестиційної привабливості бізнесу в умовах воєнного стану.

Реалізація зазначеної мети передбачала послідовне вирішення взаємопов'язаних науково-практичних завдань. На першому етапі здійснено аналіз чинного нормативно-правового регулювання та методичних підходів до формування облікової політики підприємства [11; 13; 15] і виокремлено елементи, для яких нормативно передбачено альтернативність облікових рішень у діяльності аграрних підприємств. Далі оцінено вплив варіантів оцінки біологічних активів і сільськогосподарської продукції, методів оцінки вибуття запасів, підходів до нарахування амортизації та формування резерву сумнівних боргів на показники прибутковості, ліквідності й інформативність фінансового результату. Окрему увагу зосереджено на обліковому відображенні подій воєнного часу (втрати активів, релокація, відновлення діяльності) та на обґрунтуванні критеріїв визнання витрат і капіталізації з метою зниження ризиків викривлення показників звітності. Результати аналізу дозволили систематизувати облікові альтернативи, релевантні для аграрних підприємств, і визначити їхній вплив на формування фінансового результату та інформативність фінансової звітності в умовах воєнного стану.

Виклад основного матеріалу дослідження. Процес формування фінансових результатів аграрних підприємств відзначається складністю та багатоваріантністю, що зумовлено залежністю показників прибутку (збитку)

від параметрів обраної облікової політики. Надане Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [12] право підприємств самостійно визначати облікову політику формує нормативні передумови для вибору альтернативних методів оцінки, визнання та розподілу облікових показників у межах вимог стандартів. Водночас аналіз практики застосування Методичних рекомендацій № 635 [14] засвідчує поширеність формального підходу, коли наказ про облікову політику обмежується відтворенням норм НП(С)БО без належної деталізації процедур з урахуванням галузевої специфіки. На думку Н. І. Коваль та С. А. Слободянюк [6], саме деталізація альтернативних методів обліку посилює управлінську функцію облікової політики, зокрема в частині забезпечення порівнянності та привабливості фінансових показників для зовнішніх користувачів. У межах цього дослідження облікова політика розглядається як інструмент, що визначає методологічні параметри відображення господарських операцій і впливає на інтерпретацію фінансових результатів у звітності.

Актуальність обґрунтованого вибору облікових методів посилилася у 2025 році внаслідок дії воєнного стану та зростання макроекономічної нестабільності. Як зазначають Л. В. Коваль та О. А. Подолянчук [4; 11], надзвичайні ситуації потребують оперативного коригування облікових процедур, насамперед щодо ідентифікації та документування воєнних втрат, а також оцінки пошкоджених активів. Практичні спостереження свідчать, що застосування традиційних підходів до калькулювання собівартості в окремих випадках не відображає повною мірою економічні наслідки втрат і простоїв, що може знижувати достовірність показника чистого прибутку у фінансовій звітності. Підприємства, які не коригують облікову політику відповідно до змін середовища, стикаються з ризиком формування нерелевантних оцінок платоспроможності та фінансової стійкості, що узгоджується з висновками В. А. Замлинського [3] щодо взаємозв'язку якості облікової системи та рівня економічної безпеки.

Для систематизації впливу облікової політики на фінансові результати ідентифіковано елементи обліку, для яких чинним регулюванням передбачено найбільшу варіативність. До таких елементів віднесено методи нарахування амортизації необоротних активів, моделі оцінки вибуття запасів, підходи до оцінки біологічних активів і сільськогосподарської продукції, а також порядок формування резервів і забезпечень. Зазначені елементи відрізняються механізмом впливу на доходи та витрати звітного періоду й, відповідно, на фінансовий результат до оподаткування, оскільки визначають момент визнання окремих компонентів результату та їх розподіл між періодами. Групування цих елементів і характеристику ступеня їх впливу на показники звітності подано в таблиці 1.

Деталізація елементів облікової політики, поданих у таблиці 1, показує, що їхній вплив на фінансовий результат аграрного підприємства є неоднаковим і визначається не лише обраним методом обліку, а й параметрами операційного середовища, у якому функціонує суб'єкт господарювання. За відносної стабільності економічних умов варіативність облікових рішень переважно забезпечувала коректніший розподіл доходів і витрат між звітними періодами та підвищувала інформативність звітних показників. У 2025 році, за тривалої дії воєнного стану, значення облікової політики суттєво посилюється внаслідок зростання облікових ризиків і ускладнення оцінок.

Воєнні події, зокрема руйнування виробничої інфраструктури, релокація підприємств, втрата контролю над окремими активами та зростання кредитних ризиків, сформували середовище, у якому стандартні облікові процедури потребують адаптації для забезпечення релевантності фінансової інформації. За таких умов елементи облікової політики, що раніше мали переважно опосередкований вплив на фінансовий результат, набувають підвищеної ваги з позицій достовірності звітності та оцінювання фінансової стійкості.

Таблиця 1. Класифікація елементів облікової політики за ступенем впливу на фінансовий результат аграрного підприємства*

Елемент облікової політики	Альтернативні варіанти згідно з НП(С)БО	Механізм впливу на фінансовий результат	Ступінь впливу
Оцінка біологічних активів та сільгосппродукції	<ol style="list-style-type: none"> 1. За справедливою вартістю (за вирахуванням витрат на продаж). 2. За первісною вартістю (собівартістю). 	Модель справедливої вартості забезпечує визнання доходу від первісного визнання та біотрансформацій у поточному періоді. Оцінка за собівартістю відтермінує формування фінансового результату до моменту фактичної реалізації продукції.	Критичний
Метод амортизації основних засобів	<ol style="list-style-type: none"> 1. Прямолінійний. 2. Виробничий. 3. Прискореного зменшення залишкової вартості та ін. 	Виробничий метод синхронізує витрати з сезонними доходами, стабілізуючи прибуток. Прямолінійний метод в агробізнесі може призводити до нерівномірного розподілу витрат у міжсезонний період. Прискорені методи оптимізують податкове навантаження на початкових етапах експлуатації.	Високий
Метод оцінки вибуття запасів	<ol style="list-style-type: none"> 1. ФІФО. 2. Середньозваженої собівартості. 3. Ідентифікованої собівартості. 	В умовах інфляції метод ФІФО мінімізує собівартість реалізації, що максимізує бухгалтерський прибуток. Метод середньозваженої собівартості нівелює вплив цінкових коливань, усереднюючи фінансовий результат.	Високий
База розподілу загальновиробничих витрат	<ol style="list-style-type: none"> 1. Прямі витрати. 2. Обсяг виробництва. 3. Площа угідь / поголів'я. 4. Людино-години тощо. 	Зміна бази розподілу не впливає на загальний прибуток підприємства, проте перерозподіляє собівартість між видами продукції, кардинально змінюючи показники рентабельності окремих культур.	Середній
Резерв сумнівних боргів	<ol style="list-style-type: none"> 1. Застосування абсолютної суми. 2. Застосування коефіцієнта сумнівності. 	Забезпечує дотримання принципу обачності та рівномірний розподіл витрат, запобігаючи піковим збиткам у звітному періоді фактичного списання безнадійної заборгованості.	Середній
Вартісна межа визнання малоцінних необоротних матеріальних активів	Самостійне встановлення (традиційно 20 000 грн, але може бути іншою).	Визначає момент визнання витрат: підвищення ліміту дозволяє одночасно списати вартість активів на витрати періоду, зменшуючи поточний об'єкт оподаткування.	Низький (суттєвий для малого бізнесу)

* Вплив оцінюється з позицій бухгалтерського обліку відповідно до НП(С)БО

Джерело: розроблено авторами на основі [7; 10; 15]

Найбільш проблемними для практики стали питання відображення втрат від знищення або пошкодження активів, формування резерву сумнівних боргів за умов погіршення платіжної дисципліни, а також визначення підходів до амортизації необоротних активів у простої чи на консервації. Невизначеність або відсутність належної регламентації таких ситуацій у межах облікової політики підвищує ризик викривлення показників звітності через завищення вартості активів, несвоєчасне визнання збитків і зміщення витрат у часі, що знижує якість управлінських рішень і ускладнює оцінку фінансового стану підприємства.

З огляду на зазначене доцільним є виокремлення та систематизація типових господарських подій воєнного періоду, які потребують чіткого облікового відображення в межах наказу про облікову політику. Такий підхід забезпечує узгодженість облікових рішень із принципами бухгалтерського обліку та вимогами чинного законодавства, а також підвищує порівнянність і доказовість показників фінансової звітності. Перелік таких подій, можливі варіанти облікового реагування та їхній вплив на формування фінансового результату наведено в таблиці 2.

Аналіз положень, наведених у таблиці 2, свідчить, що адаптація облікової політики до умов воєнного стану істотно впливає на часовий розподіл визнання доходів, витрат і збитків, а також на інтерпретацію економічного змісту фінансового результату. У реаліях 2025 року для аграрних підприємств особливо важливим є забезпечення виваженого співвідношення між застосуванням принципу обачності та необхідністю зберігати прийнятні параметри фінансової привабливості для зовнішніх користувачів звітності. У цьому контексті наказ про облікову політику визначає методологічні межі професійного судження бухгалтера під час визнання окремих об'єктів обліку та оцінювання ризиків.

Таблиця 2. Вплив адаптації облікової політики до умов воєнного стану на формування фінансових результатів аграрного підприємства

Об'єкт бухгалтерського обліку / господарська подія	Варіант облікової оцінки та метод облікового відображення	Вплив на формування фінансового результату підприємства
Знищення або пошкодження активів (техніки, посівів, складів)	Списання активів на витрати звітного періоду на підставі належно оформлених підтвердних документів (інвентаризація, фото/відеофіксація, висновки комісії).	Негайне визнання збитків - зменшення фінансового результату поточного періоду.
	Списання активів із одночасним визнанням дебіторської заборгованості щодо компенсації - лише за наявності підтвердженого юридичного права на її отримання.	Зменшення фінансового результату від списання; подальше відшкодування потенційно компенсує збиток у межах визнаної дебіторської заборгованості.
Сумнівна дебіторська заборгованість	Формування резерву сумнівних боргів у розрізі окремих контрагентів на підставі індивідуальної оцінки кредитного ризику та документального обґрунтування.	Зростання витрат на створення резерву - зменшення фінансового результату відповідно до ідентифікованих ризиків неповернення.
	Оцінювання резерву за коефіцієнтним методом (моделлю очікуваних кредитних збитків) із коригуванням на актуальні ризики.	Визнання витрат пропорційно очікуваним збиткам - зменшення фінансового результату; масштаб впливу визначається якістю та релевантністю ризикових припущень.
Необоротні активи в умовах простою / консервації	Перегляд строку корисного використання як зміна облікової оцінки та нарахування амортизації за скоригованими строками за наявності обґрунтованої зміни режиму використання.	Зростання амортизаційних витрат - зменшення фінансового результату звітного періоду.
	Призупинення нарахування амортизації виключно за умови фактичної й документально підтвердженої консервації активу.	Тимчасове скорочення витрат - відносно підвищення фінансового результату; водночас економічне зношення активу у звітності не відображається.
Витрати на релокацію та відновлення діяльності	Визнання витрат у складі витрат звітного періоду за умови, що вони не призводять до створення або поліпшення активів (логістичні операції, демонтаж, тимчасова оренда тощо).	Повне віднесення витрат на поточний період - зменшення фінансового результату.
	Капіталізація витрат до первісної вартості новостворених або поліпшених активів за умови дотримання критеріїв їх визнання.	Розподіл витрат між звітними періодами через амортизацію - відносно покращення поточних показників фінансового результату.

Джерело: розроблено авторами на основі [4; 5; 7; 10; 11; 12; 13; 14; 15].

Найбільш чутливою до воєнних ризиків залишається ділянка обліку, пов'язана з відображенням втрат від знищення або пошкодження активів. Невчасне списання втраченої техніки, складських об'єктів або посівів зумовлює завищення активів у балансі та викривляє показники фінансової стійкості, що знижує порівнянність і надійність звітних даних. Відтермінування визнання збитків до моменту отримання компенсації за відсутності належних підстав погіршує інформативність фінансової звітності й підвищує ризик невідповідності відображених показників реальному стану активів.

Практика засвідчує, що регламентація у складі облікової політики процедур документування воєнних втрат сприяє оперативнішому та доказовому відображенню наслідків надзвичайних подій. Використання матеріалів інвентаризації, фото- та відеофіксації, а також документів компетентних органів (за можливості їх отримання) підвищує обґрунтованість списань і зменшує ризики помилок у формуванні фінансового результату, які можуть транслюватися в управлінські рішення.

Окремого розгляду потребує облікове відображення очікуваних компенсацій за знищене або пошкоджене майно. Визнання дебіторської заборгованості щодо відшкодування є можливим лише за наявності підтвердженого права на отримання компенсації та достатньої визначеності щодо її розміру й ймовірності надходження. Невиконання цих умов підвищує ризик відображення у складі активів сум, що не відповідають критеріям визнання, і, відповідно, може бути підставою для зауважень під час аудиту або контролю.

Суттєвого значення для формування фінансового результату в умовах воєнного стану набуває управління кредитними ризиками через створення резерву сумнівних боргів. Погіршення платіжної дисципліни, ризики втрати комунікації з контрагентами, а також ускладнення процедур правового захисту зумовлюють потребу у більш чутливих підходах до оцінки дебіторської заборгованості. За цих умов резерв виконує не лише

коригувальну функцію щодо оцінки активів, а й формує більш реалістичний фінансовий результат звітного періоду.

Застосування методу абсолютної суми резерву сумнівних боргів у воєнних умовах є більш придатним для ситуацій, коли дебіторський портфель концентрований і ризик неповернення може бути обґрунтовано ідентифікований на рівні окремих контрагентів. Коефіцієнтний підхід, заснований на статистиці минулих періодів, потребує суттєвого коригування параметрів на актуальні ризики; за відсутності такого коригування зростає ймовірність заниження витрат та завищення фінансового результату, що знижує якість оцінювання фінансової стійкості.

Вагомий вплив на показники прибутковості мають також рішення щодо амортизації необоротних активів, які перебувають у простій або на консервації. Скорочення виробничих обсягів і сезонність робіт загострюють питання коректного співвіднесення амортизаційних витрат із фактичним режимом використання активів. Обраний підхід впливає на структуру витрат, операційний результат і порівнянність показників між періодами.

Перегляд строків корисного використання як зміна облікової оцінки дозволяє адаптувати амортизаційні нарахування до змінених умов експлуатації активів і забезпечує більш адекватний розподіл витрат у часі. Призупинення амортизації є обґрунтованим лише за наявності документально підтвердженої консервації; застосування такого підходу без відповідних підстав може призводити до завищення фінансового результату та накопичення невідображеного економічного зносу, що ускладнює оцінку потреб у відновленні виробничого потенціалу в наступних періодах.

В умовах релокації підприємств особливої ваги набули витрати, пов'язані з відновленням діяльності. Практика засвідчує, що методично коректне розмежування витрат, які підлягають капіталізації, і витрат звітного періоду є визначальним для достовірного відображення фінансового результату. Невиправдана капіталізація витрат на логістичні операції або

тимчасову оренду призводить до завищення активів і спотворення показників рентабельності та фінансової стійкості.

Натомість капіталізація витрат, безпосередньо пов'язаних зі створенням нових або поліпшенням наявних активів, забезпечує розподіл фінансового навантаження між звітними періодами через амортизацію та підвищує порівнянність результатів діяльності в динаміці. Такий підхід зменшує ризик різких коливань прибутковості в короткостроковому періоді та підвищує інформативність звітних показників для користувачів фінансової звітності.

Систематизація господарських подій воєнного періоду, представлена в таблиці 2, дає підстави розглянути вплив облікових рішень на показники фінансової звітності аграрних підприємств у коротко- та середньостроковій перспективі. У 2025 році цей вплив проявляється на тлі сезонної нерівномірності виробництва, дефіциту оборотного капіталу, значної частки матеріальних витрат у собівартості та підвищеної ймовірності втрати активів або доходів. У таких умовах облікова політика виконує функцію методологічного механізму, що забезпечує коректне відображення результатів діяльності та ризиків у межах вимог НП(С)БО.

Порівняння альтернатив, поданих у таблиці 1, свідчить про чутливість фінансового результату аграрного підприємства до облікових рішень навіть за незмінного обсягу виробництва. Найбільш відчутний ефект формується в тих випадках, коли обраний метод визначає момент визнання доходу або впливає на величину собівартості реалізації, оскільки ці компоненти безпосередньо відображаються у показниках прибутковості, рентабельності та динаміці фінансового результату протягом маркетингового року.

Галузева специфіка аграрного виробництва зумовлює підвищені вимоги до зіставності доходів і витрат у межах сезонного циклу. Виробничий метод амортизації та економічно обґрунтована база розподілу загальновиробничих витрат знижують ризик нерівномірного «накопичення» витрат у періоди низької ділової активності й формують більш репрезентативний операційний

результат. Це підвищує аналітичну цінність фінансової звітності для оцінювання ефективності виробничих програм і фінансової стійкості.

Вибір моделі оцінки біологічних активів і сільськогосподарської продукції істотно впливає на структуру фінансового результату та його мінливість. Оцінка за справедливою вартістю підсилює чутливість прибутку до ринкової кон'юнктури та відображає ефект біотрансформації у поточному періоді. Оцінка за собівартістю концентрує вплив у моменті реалізації, зменшує частку переоцінкових компонентів у поточному результаті та змінює співвідношення між обліковим прибутком і грошовими потоками.

Метод оцінки вибуття запасів в аграрному секторі має прикладне значення з огляду на високу питому вагу палива, добрив і засобів захисту рослин у виробничій собівартості. За інфляційних процесів застосування ФІФО може формувати нижчу собівартість реалізації та вищий операційний результат, тоді як середньозважена собівартість згладжує вплив цінових коливань і забезпечує більшу стабільність показників. Для аграрних підприємств це відображається на здатності фінансувати посівну кампанію та виконувати зобов'язання в періоди пікових закупівель.

Воєнний контекст підвищує значення процедур визнання втрат і ризиків, коли порушується звична логіка господарського циклу внаслідок знищення ресурсів, релокації потужностей або втрати контролю над активами. Облікові рішення, окреслені в таблиці 2, впливають не лише на величину фінансового результату, а й на реалістичність оцінки активів у балансі, що є суттєвим для кредиторів, інвесторів і управлінського персоналу.

Своєчасне списання знищених або пошкоджених активів на підставі належних підтвердних матеріалів забезпечує відповідність балансових показників фактичному стану майна. Для аграрних підприємств це охоплює не лише техніку та інфраструктуру, а й посіви та запаси, оскільки відображення втрат впливає на оцінку валового прибутку та собівартості. Визнання дебіторської заборгованості щодо компенсації можливе лише за

наявності підтвердженого юридичного права, що знижує ризик включення до активів сум, які не відповідають критеріям визнання.

Зростання неплатежів у воєнних умовах посилює значення резерву сумнівних боргів як інструменту, що коригує оцінку дебіторської заборгованості та формує витрати періоду. Індивідуальна оцінка контрагентів є більш чутливою до ризиків аграрних ланцюгів збуту, зокрема у випадках втрати операційної спроможності покупців. Коефіцієнтні підходи є методично придатними за умови актуалізації параметрів і припущень; за відсутності такого перегляду підвищується ймовірність зниження резерву та завищення прибутковості.

Підходи до амортизації необоротних активів у простої або на консервації впливають на інтерпретацію операційного результату, особливо в міжсезоння. Перегляд строків корисного використання як зміна облікової оцінки узгоджує амортизаційні нарахування з фактичним режимом використання техніки та обладнання. Призупинення амортизації є обґрунтованим лише за документально оформленої консервації, що зменшує ризик необґрунтованого завищення фінансового результату та накопичення невідображеного економічного зносу.

Витрати на релокацію та відновлення діяльності характеризуються високою концентрацією у короткому періоді та поєднанням елементів поточних і капітальних витрат. Методично коректне розмежування витрат звітного періоду та капіталізації є важливим для достовірного формування фінансового результату. Капіталізація є виправданою лише за наявності зв'язку витрат зі створенням або поліпшенням активу та очікуваними майбутніми економічними вигодами, тоді як витрати на підтримання поточної операційної спроможності доцільно визнавати витратами періоду.

Зіставлення впливу облікових альтернатив на ключові компоненти фінансового результату створює передумови для формування підсумкових висновків щодо забезпечення достовірності звітності, зниження ризиків

викривлення показників і підвищення інформаційної придатності фінансових результатів для управління та зовнішньої оцінки.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Проведене дослідження засвідчило, що варіативність облікової політики впливає на формування фінансових результатів аграрних підприємств, особливо за умов воєнного стану, підвищеної невизначеності та нестабільності зовнішнього середовища. Чинне нормативно-правове регулювання бухгалтерського обліку передбачає можливість вибору альтернативних облікових підходів, однак практичний ефект такого вибору визначається тим, наскільки обрані методи відповідають галузевій специфіці та відображають реальні економічні ризики.

Аналіз положень НП(С)БО дав змогу окреслити елементи облікової політики з найбільшою варіативністю та відчутним впливом на фінансовий результат аграрних підприємств. До них належать підходи до оцінки біологічних активів і сільськогосподарської продукції, методи оцінки вибуття запасів, методи нарахування амортизації необоротних активів, порядок формування резерву сумнівних боргів, а також правила визнання витрат і їх капіталізації. Сукупно ці елементи визначають часовий розподіл визнання доходів і витрат, формують рівень прибутковості та впливають на показники ліквідності.

Оцінювання впливу альтернативних методів обліку активів показало, що вибір між справедливою вартістю та собівартістю щодо біологічних активів і продукції формує різні моделі відображення фінансових результатів та різний рівень мінливості показників у звітному періоді. Подібний ефект спостерігається і при застосуванні альтернативних методів оцінки вибуття запасів та амортизації необоротних активів, оскільки вони змінюють величину собівартості реалізації та структуру витрат, а відтак - співвідношення між операційним результатом і грошовими потоками, що є суттєвим для підприємств із сезонним характером діяльності.

Результати аналізу також вказують на значення облікової політики для управління податковими ризиками, водночас її застосування не повинно зводитися до інструменту фіскального коригування показників. Орієнтація переважно на короткострокове зниження податкового навантаження підвищує ймовірність викривлення фінансової звітності, може ускладнювати доступ до фінансових ресурсів і негативно впливати на сприйняття підприємства зовнішніми користувачами. Обґрунтований вибір облікових альтернатив має враховувати вимоги податкового регулювання, принципи бухгалтерського обліку та інформаційні запити інвесторів і кредиторів.

Підвищена значущість облікової політики в сучасних умовах проявляється також у потребі її адаптації до надзвичайних ситуацій, зумовлених воєнними діями. Методично обґрунтоване відображення втрат від знищення або пошкодження активів, формування резервів під підвищені кредитні ризики та коректне розмежування витрат на релокацію і відновлення діяльності підвищують достовірність звітності та її придатність для управлінської інтерпретації. У цьому контексті наказ про облікову політику доцільно розглядати як інструмент регламентації облікових процедур, що забезпечує послідовність застосування обраних методів і підвищує порівнянність показників у часі.

Перспективи подальших досліджень у даному напрямі пов'язані з розвитком методичних підходів до оцінювання впливу воєнних ризиків на фінансові результати аграрних підприємств, удосконаленням інструментів інтеграції фінансового та управлінського обліку, а також поглибленням аналізу взаємозв'язку між обліковою політикою та інвестиційною привабливістю бізнесу в період післявоєнного відновлення. Додатковий науковий інтерес становить вивчення практик застосування МСФЗ в аграрному секторі України як потенційного напрямку підвищення прозорості та конкурентоспроможності підприємств.

Література

1. Дубініна М. В. Інтегрований підхід до аудиту доходів і безперервності діяльності аграрних підприємств у забезпеченні достовірності звітності. *Modern Economics*. 2025. № 52. С. 42-50. DOI: 10.31521/modecon.V52(2025)-07.
2. Дубініна М. В., Чебан Ю. Ю., Сирцева С. В., Лугова О. І. Інтеграція обліку та фінансової аналітики у внутрішній звітності для прийняття рішень щодо управління доходами. *Інвестиції: практика та досвід*. 2025. № 13. DOI: 10.32702/2306-6814.2025.13.53.
3. Замлинський В. А., Волошина О. В., Степаненко С. В. Облікова політика і економічна безпека в системі управління підприємством. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2024. Т. 9. № 1. С. 56-61. DOI: 10.36887/2415-8453-2024-1-9.
4. Коваль Л. В., Подолянчук О. А. Формування показників фінансової звітності аграрних підприємств в умовах надзвичайних ситуацій. *Інвестиції: практика та досвід*. 2025. № 22. С. 191-198. DOI: 10.32702/2306-6814.2025.22.191.
5. Коваль Л. В., Резніченко Р. В. Облік фінансових результатів діяльності підприємства в умовах сьогодення. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2025. № 1. С. 39-50. DOI: 10.37128/2411-4413-2025-1-3.
6. Коваль Н. І., Слободянюк С. А., Якубишин О. С. Роль облікової політики в системі управління підприємством в сучасних умовах. *Ефективна економіка*. 2024. № 2. DOI: 10.32702/2307-2105.2024.2.66.
7. Лега О. В., Прийдак Т. Б., Яловега Л. В., Єрмолаєва М. В., Сіренко О. В. Облікова політика та податкові ризики: сучасні рішення для бізнесу. *Актуальні питання економічних наук*. 2025. 20 с. DOI: 10.5281/zenodo.15031740.
8. Міненкова Н. В. Підходи до розробки галузево-специфічної облікової політики: кейси агросектору, ІТ та оборонної сфери. *Науковий вісник*

Міжнародного гуманітарного університету. Серія: «Економіка і менеджмент». 2025. № 64. С. 4-12. DOI: 10.32782/2413-2675/2025-64-1.

9. Мулик Т. О., Стебловський А. О. Фінансові результати підприємства: сутність та особливості відображення у звітності. *Агросвіт.* 2024. № 5. С. 86-90. DOI: 10.32702/2306-6792.2024.5.86.

10. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : затв. наказом Мінфіну України від 07.02.2013 № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0336-13>

11. Подолянчук О. А., Коваль Л. В. Надзвичайні ситуації та їхній вплив на фінансові результати діяльності підприємств агробізнесу: обліковий аспект. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики.* 2025. № 2. С. 7-22. DOI: 10.37128/2411-4413-2025-2-1.

12. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>

13. Про затвердження Методичних рекомендацій з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств : наказ Міністерства аграрної політики України від 18.05.2001 № 132. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0132555-01>

14. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства та внесення змін до деяких наказів Міністерства фінансів України : наказ Мінфіну України від 27.06.2013 № 635. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v0635201-13>

15. Сулима М. О., Гвінсадзе А. А. Ефективне управління доходами, витратами і фінансовими результатами підприємства. *European scientific journal of Economic and Financial innovation.* 2024. № 1 (13). С. 189-198. DOI: 10.32750/2024-0118.

References

1. Dubinina, M.V. (2025), “An integrated approach to auditing revenues and the going concern of agricultural enterprises to ensure reporting reliability”, *Modern Economics*, vol. 52, pp. 42-50. [https://doi.org/10.31521/modecon.V52\(2025\)-07](https://doi.org/10.31521/modecon.V52(2025)-07).
2. Dubinina, M.V. Cheban, Yu.Yu. Syrtseva, S.V. and Luhova, O.I. (2025), “Integration of accounting and financial analytics in internal reporting for decision-making on income management”, *Investytsii: praktyka ta dosvid*, vol. 13. <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2025.13.53>.
3. Zamlynskyi, V.A. Voloshyna, O.V. and Stepanenko, S.V. (2024), “Accounting policy and economic security in the enterprise management system”, *Ukrainskyi zhurnal prykladnoi ekonomiky ta tekhniky*, vol. 9, no. 1, pp. 56-61. <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2024-1-9>.
4. Koval, L.V. and Podolianchuk, O.A. (2025), “Formation of financial reporting indicators of agricultural enterprises under emergency situations”, *Investytsii: praktyka ta dosvid*, vol. 22, pp. 191-198. <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2025.22.191>.
5. Koval, L.V. and Reznichenko, R.V. (2025), “Accounting for the financial results of enterprise activity in current conditions”, *Ekonomika, finansy, menedzhment: aktualni pytannia nauky i praktyky*, vol. 1, pp. 39-50. <https://doi.org/10.37128/2411-4413-2025-1-3>.
6. Koval, N.I. Slobodianiuk, S.A. and Yakubyshyn, O.S. (2024), “The role of accounting policy in the enterprise management system in modern conditions”, *Efektyvna ekonomika*, vol. 2. <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.2.66>.
7. Leha, O.V. Pryidak, T.B. Yaloveha, L.V. Yermolaieva, M.V. and Sirenko, O.V. (2025), “Accounting policy and tax risks: modern solutions for business”. <https://doi.org/10.5281/zenodo.15031740>.
8. Minenkova, N.V. (2025), “Approaches to developing sector-specific accounting policy: cases of the agricultural sector, IT and defense sphere”.

Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Serii: Ekonomika i menedzhment, vol. 64, pp. 4-12. <https://doi.org/10.32782/2413-2675/2025-64-1>.

9. Mulyk, T.O. and Steblovskiy, A.O. (2024), “Financial results of an enterprise: essence and features of presentation in reporting”, *Ahrosvit*, vol. 5, pp. 86-90. <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2024.5.86>.

10. Ministry of Finance of Ukraine (2013), “National Accounting Standard (Regulation) 1 “General requirements for financial reporting”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0336-13> (Accessed 17 January 2026).

11. Podolianchuk, O.A. and Koval, L.V. (2025), “Emergency situations and their impact on the financial results of agribusiness enterprises: an accounting perspective”, *Ekonomika, finansy, menedzhment: aktualni pytannia nauky i praktyky*, vol. 2, pp. 7-22. <https://doi.org/10.37128/2411-4413-2025-2-1>.

12. Verkhovna Rada of Ukraine (1999), Law of Ukraine “On Accounting and Financial Reporting in Ukraine”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (Accessed 17 January 2026).

13. Ministry of Agrarian Policy of Ukraine (2001), Order “On approval of Methodological recommendations on planning, accounting and costing of production (works, services) of agricultural enterprises”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0132555-01> (Accessed 17 January 2026).

14. Ministry of Finance of Ukraine (2013), Order “On approval of Methodological recommendations on the accounting policy of an enterprise and amendments to certain orders of the Ministry of Finance of Ukraine”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v0635201-13> (Accessed 17 January 2026).

15. Sulyma, M.O. and Hvinsadze, A.A. (2024), “Effective management of revenues, expenses and financial results of an enterprise”, *European scientific journal of Economic and Financial innovation*, vol. 1 (13), pp. 189-198. <https://doi.org/10.32750/2024-0118>.

Отримано редакцією журналу / Received: 26.01.26

Прорецензовано / Revised: 01.02.26

Схвалено до друку / Accepted: 19.02.26